

UČITELJSKI T O V A R Š.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. dan vsakega mesca, in velja za celo leto v tiskarnici in po pošti 2 gl. 50 kr., za pol leta 1 gl. 30 kr. nov. dn.

Tečaj II. V Ljubljani 15. decembra 1862. List 24.

Podoba dobre šole.

Radi ogledujemo in občudujemo lepe podobe. Zatoraj mislim, da bom dragim bravcom in sobratom vstregel, če jim pokažem lepo, prijetno podobo — podobo dobre šole. Slikal pa bom le z besedo, in mislim, da bodo častiti bravci tudi s tako podobo zadovoljni.

Znamnja dobre šole razdelujem v znotranje in zunanje. Znotranje, ki so jedro, in ki morajo iz učenikovega serca priti, so: vera, ljubezen, marljivost, jasnost ali dobra volja, mir in pokornost.

Vera mora v učenikovem sercu vkoreninjena biti; in kakor solnčni žarki večkrat goste oblake prederejo, zemljo ogrevajo in rodovitno storé, tako se bo tudi učenikova pobožnost pri njegovem nauku in vsakem djanju prikazala, nepopačene otroške serca ogrevala, se v njih vkoreninila, in bo za to in večno življenje dober sad donášala. Pri molitvi in petju sv. pesem naj se učenik pobožno obnaša, in kmali se bo ta čednost tudi otročjih serc polastila. Z vsakim naukom se more tudi kaj bogoljubnega združiti. Tukaj sicer ni prostora, da bi obširno dokazoval, kako se more to zgoditi; pa popolnoma te važne reči vendar ne morem preskočiti. — Pri berilnih vajah more učenik svoje učence učiti božjo vsemogóčnost, neškončno modrost in dobroto občudovati, stvarnika hvaliti in častiti, — ubogim in sirotam usmiljenje skazovati, i. t. d. — Za lepopsne vaje naj se rabijo stavki pobožnega zapopadka. Tudi pri začetku, kadar učenci še le posamezne besede pišejo, se

lahko tako ravná, če jim učenik, post. imena svetnikov predpiše, njih življenje razklada in učence spodbuja, take izgleda posnemati. Kolikorkrat učenec potem tako imé zapiše, se spominja dotične povesti in nauka, in bogoljubnost čedalje bolj in bolj njegovo serce napolnuje. Pri številjenju naj se učencem na serce polaga poštenost, pravednost in varčnost; goljušija pa naj se jim graja i. t. d.

Na omenjeno vižo se dá z vsakim naukom kaj pobožnega združiti, kar učitelj ne sme nikakor v nemar puščati. Brez pobožnosti ni modrosti, ni prave sreče. Posebno pa mora nedeljske učence varovati vsakega brezdna; kaže naj jim pravi pot, pa tudi naj jim razlaga strašne posledke pregreh (p. pijančevanja, iger, tatvine i. t. d.). Učenik sam pa naj bo marljiv kristijan, in nikar hinavec. Otročiči kmali spoznajo in čutijo, ali biva v učenikovem sercu resnica ali hinavščina in svetohlinost. Zato hodi učenik v resnici pobožen, in lahko se bo potem ta čednost tudi nedolžnih otroških serc poprijela. Bogoljubno serce učenikovo in pobožne serca učencov so podlaga dobre šole, iz koje izrašča še mnogo drugih imenitnih lastnost. Tako prvič

ljubezen, ktera mora tudi priti iz učenikovega serca. Učenik mora ljubiti Boga, svoj poklic in svoje učence. Svoje učence ljubi, ako se z njimi vedno prijazno obnaša kakor oče (tako tudi kadar kaznuje). Ako učenik ljubi svoje učence, tudi učenci njega ljubijo; radi hodijo v šolo, in mu s pridnostjo njegovo ljubezen povračujejo. — Ta ljubezen se preseli s časom tudi v druge družbe in občine. Vzajemna ljubezen je drugo znamenje dobre šole.

Če je v šoli vzajemna ljubezen, se ji gotovo pridruži tudi tretja lastnost, namreč marljivost. Učenik, ki ljubi svoj poklic in svoje učence, je gotovo tudi marljiv, t. j. on pridno dela na svojem polju. Vsaki dan pride pripravljen v šolo, in ima gradivo za celi dan že osnovano in vredjeno. Če učenik marljivo podučuje, se tudi učenci marljivo učé; če pa učenik opravlja svojo službo leno, po hlapčevsko in vedno po enem kopitu, se polasti tudi učencov lenoba in dolgi čas. Umni in marljivi učenik je podoben prijetnemu, spomladanskemu solncu, ki sneg raztali, da se zemlja ozeleni in mile rožice razcvetó; nemarljivi učenik pa je kakor merzli, jesenski sever, ki zale rožice poparja in slano napravlja.

Da pa marljivost ne omerzne, jo mora dobra volja pod-

pirati. Tje, kjer je jasnost, t. j. dobra volja, vsakdo rad zahaja, toliko bolj pa mladost, ki so ji še neznane posvetne skerbí in nadloge, ki se ji iz očí in obraza le dobra volja smehljá. Zatoraj mora tudi učenik z jasnim očesom in vedrim obrazom učiti, in učenci ga radi poslušajo in mu jasno odgovarjajo. Učenci so že dobre volje, če vidijo, da je učenik z njihovimi odgovori zadovoljen, da jih za to prijazno pogleduje, in ni treba (tudi ni spodobno), da bi v šoli burke vganjal. Razun imenovanih lastnost tirjamo od dobre šole še

mir. To lastnost morajo imeti učenik in učenci. Učenik mora pri vsakem primerljeju miren biti; t. j. on se zavoljo kekega pregreška ne sme koj togotiti, temuč mora vse premišljeno in mirno opravljati. Škodljiva je čezmerna ojstrost, pa tudi nezmerne pohvaljevanje. Zatoraj naj bo učitelj miren, naj dela vse premišljeno, in mnogim neprijetnostim se bode odtegnil.

Pokojni pa morajo biti učenci. V dobri šoli ni hruša in šepeta, ker učenik in učenci svoj namen marljivo zasledujejo. Kjer je nepokoj, ne more biti pazljivosti, in nauk pada med ternje in ne donša sadú. Posleduje znotranje znamenje dobre šole je še

pokornost. Vsaki človek, v katerem koli stanu, mora poznati pokornost. Brez pokorsčine razpadejo družbe in cele deržave, zgine red in kerščanska ljubezen. Vsi moramo biti pokorni božjim in posvetnim postavam, in nepokornost napravi človeku reve in težave, ga stori časno, pogosto pa tudi večno nesrečnega. Zatoraj se mora mladina te čednosti že zgodaj privaditi. Kjer je pokornost, tam so pa tudi zapovedi. Tudi učenik zapoveduje; zapovedovati pa mora umno in pazno, in učenci morajo take zapovede hitro in na tanko dopolnovati. Pokornost je pglavitni šolski pogoj. Govorili bodemo morebiti še drugokrat in obširnejše od tih lastnost.

Šola, kjer prebiva pobožnost, ljubezen, marljivost, dobra volja, mir in pokornost, je prava, je dobra šola, in kdor pride vanjo, je rad notri, kajti ta slika mu dobro dopade. In če so s temi znotranjimi znamenji tudi združeni zunanji, se šola gotovo vsakemu drago prikupi. Zunanje znamenja pa so: snažnost, prostor, svitloba, — potem razne podobe in šolska oprava. — Sklenem pa svoje besede s preserčno željo: „Naj bi se ta podoba v vsaki šoli nahajala!“

Ferd. Vigela.